

УДК 378(510):745/749

© Чжао Цянь, 2022

<https://orcid.org/0000-0001-8804-1955>

<https://doi.org/10.34142/23128046.2022.52.15>

Чжао Цянь

ПРОГРАМА ФОРМУВАННЯ КРЕАТИВНОГО МИСЛЕННЯ У ПРОЦЕСІ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ДИЗАЙНЕРІВ У КНР

Програми підготовки майбутніх дизайнерів у системі фахової освіти КНР передбачають розвиток критичного мислення у здобувачів, зокрема, шляхом вивчення навчальної дисципліни «Креативне мислення». Цей курс є базовим курсом для усіх спеціальностей мистецтва та дизайну. Мета його вивчення – спонукати здобувачів виходити за межі традиційних підходів до дизайну, сміливо ставити запитання, розвивати вміння вирішувати проблеми і знаходити вихід у складній ситуації. Завдання навчальної дисципліни: покращити якість творчої діяльності здобувачів, їх креативності; сформувати у здобувачів здатність самостійно і швидко обирати творчі методи професійної діяльності, уміння використовувати творчі способи роботи, робити обґрунтовані висновки у різних нестандартних ситуаціях; пробуджувати у здобувачів бажання навчатися, мотивувати їх до оволодіння новими вміннями, підвищувати інтерес до навчання, розвивати увагу, створювати позитивну і гармонійну навчальну атмосферу. Зміст навчальної дисципліни включає два взаємопов'язані модулі, які складаються з семи тем: процес креативного створення реклами; формування ідеї, створення проривів; творчий інструментарій; процес реалізації креативних ідей; креативне мислення та дизайн плакатів, креативне мислення та дизайн логотипів, креативне мислення та дизайн пакування.

Здобувачі освіти розглядають поняття дивергентного, конвергентного мислення, вивчають особливості процесу аргументації і підтвердження думки. Майбутні дизайнери оволодівають вміннями вирішувати творчі проблеми, імпровізувати, переінтерпретовувати і переглядати проекти. Оцінювання результатів навчання здійснюється за допомогою проєктної практики, у поєднанні з продуктивністю, оцінкою виробничих результатів наприкінці курсу. Викладання курсу «Креативне мислення» ґрунтується на практичному навчанні, доповненому теоретичними заняттями. Теоретична підготовка підкріплюється різними засобами наочності, виконанням самостійних завдань як під час аудиторної роботи здобувачів, так і під час виконання домашніх завдань. Практична підготовка реалізовується шляхом організації роботи здобувачів з мультимедіа технологіями.

Ключові слова: креативне мислення, фахова підготовка, майбутні дизайнери, фахові коледжі, навчальна програма дисципліни, Китайська Народна Республіка.

Zhao Qian. Program for creative thought formation in the process of professional training of future designers in PRC. Training programs for future designers in the system of professional higher education in China provide for the development of critical thinking in students. This is realized through the study of the discipline "Creative Thinking". This course is a basic course for all specialties in art and design. The purpose of the course is to encourage students to go beyond traditional approaches to design, boldly ask questions, develop problem-solving skills and find a way out of difficult situations. Objectives of the discipline: to improve the quality of creative activity of students, their creativity; to form in students the ability to independently and quickly choose creative methods of professional activity, the ability to use creative ways of working, to draw sound conclusions in various non-standard situations; to awaken in students the desire to learn, motivate them to master new skills, increase interest in learning, develop attention, create a positive and harmonious learning atmosphere. The content of the discipline consists of two interrelated modules, which consist of seven topics: the process of creative creation of advertising; formation of ideas, creation of breakthroughs; creative tools; the process of implementing creative ideas; creative thinking and poster design, creative thinking and logo design, creative thinking and packaging design. Students consider the concept of divergent, convergent thinking, study the features of the process of argumentation and confirmation of opinion. Future designers master the ability to solve creative problems, improvise, reinterpret and review projects. Assessment of learning outcomes is carried out through project practice, combined with productivity, assessment of performance at the end of the course. Teaching the course "Creative Thinking" is based on practical training, supplemented by theoretical classes. Theoretical training is supported by various means of visualization, performance of independent tasks both during classroom work of students and during performance of homework. Practical training is implemented by organizing the work of applicants with multimedia technologies.

Keywords: creative thinking, professional training, future designers, professional higher education, curriculum of the discipline, People's Republic of China.

Вступ. Актуальність дослідження розвитку креативності майбутніх дизайнерів пов'язана з перетвореннями, що відбуваються в економічній, політичній, соціальній та культурній сферах суспільства, тенденцією переходу до «суспільства знань», підвищенням цінності освіти і науки у сучасному світі. Креативність є одним із найбільш популярних об'єктів досліджень педагогів, соціологів, фахівців із психології та менеджменту. Важливість таких досліджень важко переоцінити, оскільки формування та розвиток постіндустріальної економіки базується на виробництві інноваційної продукції та нових ідей. Основою для виробництва будь-якого продукту чи дизайнерської ідеї є результат застосування людських здібностей та навичок. Тому розвиток

креативності є передумовою фінансового і соціального успіху окремих компаній на ринку і конкурентоспроможності національних економік.

Разом з тим, варто зазначити, що інтерес до розвитку творчості формується в різних сферах. Так, міжнародна організація праці визначає творчість як одну з основних навичок, необхідних у сучасному житті, і наголошує на необхідності розвитку творчості як частини її інтеграції в процес академічної освіти та професійної підготовки (Policy Brief, 2013). Міжнародні дослідження ринку праці, характер попиту на професіоналів свідчать про актуальність таких навичок і людських якостей, як: креативність, вміння працювати в команді та самостійно, вирішення проблем, навички пошуку нових шляхів розвитку, критичний аналіз, інформованість, відкритість новому досвіду, відповідальність за прийняття рішень. Установлено, що у планах розвитку китайської економіки збільшується частота використання поняття «креативність», наголошується на важливості та необхідності змін у національній системі освіти для забезпечення ефективного розвитку творчості студентів у закладах освіти усіх рівнів (Pang, 2016).

Зважаючи на це, перед вищою освітою постає завдання готувати фахівців, які здатні мислити творчо та креативно, генерувати нові ідеї, приймати нестандартні рішення та розв'язувати проблеми в умовах невизначеності.

Значний науковий інтерес до проблем розвитку креативності у здобувачів освіти мають наукові праці О. Боровець і Т. Яковичиної щодо визначення умов формування креативності у здобувачів вищої освіти (Borovets, 2021). Н. Вовчаста, О. Байрамова, Г. Чорна розглядали розвиток навичок креативного мислення у здобувачів вищої освіти, який спрямований на їх цілісне самовизначення та самовираження у навчальній та професійній діяльності (Vovchasta, 2022). С. Терещенко своє дисертаційне дослідження присвятила розв'язанню проблеми розвитку креативності підлітків на інтегрованих уроках музики (Tereshchenko, 2018). В. Ворожбіт-Горбатюк аргументовано довела, що для сучасного вчителя також характерні асертивність професійної поведінки і критичне мислення. Також авторка презентувала універсальні прийоми формування критичного мислення в учителя, так і у здобувачів (Vorozhbit-Horbatiuk, 2021).

Таким чином, у наукових напрацюваннях достатньо ґрунтовно розкрито деякі аспекти означеної теми, проте багато теоретичних і практичних аспектів залишаються не розробленими, зокрема, це стосується проблеми розробки навчальних програм дисциплін із креативного мислення у здобувачів фахових коледжів у КНР.

Мета статті – виявлення мети, завдань, результатів навчання і змісту програми навчальної дисципліни «Креативне мислення» у процесі підготовки майбутніх дизайнерів у фахових коледжах КНР.

Методи дослідження. У процесі дослідження нами були використані такі методи, як-от: загальнонаукові – аналіз, синтез, порівняння та узагальнення педагогічних і методичних аспектів із проблеми дослідження, метод компаративного аналізу для порівняння досвіду України і КНР в означеному питанні.

Результати. У ході наукового пошуку встановлено, що програми підготовки майбутніх дизайнерів у коледжах КНР передбачають розвиток критичного мислення у здобувачів, зокрема, і через вивчення навчальних дисциплін. Розглянемо зміст однієї з таких навчальних дисциплін Чанчунського коледжу архітектури і будівництва.

Установлено, що здобувачі факультету мистецтва та ремесел у першому семестрі навчання вивчають навчальну дисципліну «Креативне мислення». Загальний обсяг навчальної дисципліни складає 3 кредити, з яких 56 аудиторних годин. Цей курс є базовим курсом для усіх спеціальностей мистецтва та дизайну. Завдяки навчанню методу креативного і творчого мислення здобувачі мають здатність виконувати важливі завдання, спрямовані на професійне використання креативності дизайнерського мислення. Навчальна дисципліна має на меті спонукати здобувачів виходити за межі традиційних підходів до дизайну, сміливо ставити запитання, розвивати вміння вирішувати проблеми і знаходити вихід у складній ситуації (视觉传达专业教学大纲, 2016). У викладанні навчальної дисципліни «Креативне мислення» використовується відкритий підхід до вдосконалення навичок, гнучкі форми навчання, а також прийоми для покращення творчих здібностей студентів, розвитку їхнього творчого потенціалу та використання уяви для того, щоб формувати звичку до інноваційного мислення і використання духу інновацій у професійній діяльності.

Основними завданнями викладання курсу є такі:

- Зрозуміти творчу підготовку, покращити якість творчої діяльності здобувачів, використати потенціал креативності студентів для стимулювання талантів до інноваційного дизайну, допомогти їм відмовитися від рутини та набратися сміливості вільно творити.

- Сформувати у студентів здатність самостійно і швидко обирати творчі методи професійної діяльності, а за допомогою інноваційної та практичної предметної підготовки дозволити здобувачам оволодіти деякими специфічними і практичними творчими способами роботи.

- Сформуванати розуміння з точки зору сталого розвитку сутності творчих здібностей та законів, уміння робити обґрунтовані висновки у різних нестандартних ситуаціях, здатність вирішувати проблеми розвитку творчих здібностей та особистісного гнучкого розвитку.

- На основі вивчення прикладів креативного мислення, пробуджувати у здобувачів бажання навчатися, мотивувати їх до оволодіння новими уміннями, підвищувати інтерес до навчання, розвивати увагу, створювати позитивну і гармонійну навчальну атмосферу.

- Сформуванати дизайн освітньої діяльності, який зосереджується на систематичному застосуванні важливих стратегій творчого мислення в аудиторії та поза нею (视觉传达专业教学大纲, 2016).

Зміст навчальної дисципліни складається з двох взаємопов'язаних модулів, які передбачають вивчення основної концепції креативного мислення, оволодіння інструментарієм критичного мислення, вивчення процесу розробки дизайнерських проєктів та значення творчого мислення для їх створення. Зазначимо, що навчальна дисципліна покликана ознайомити здобувачів освіти із процесом мислення як процесом генерації творчих ідей і розумінням правил формування ідей.

Метою вивчення першого модуля є ознайомлення здобувачів освіти із правилами створення ідей та подолання індивідуальних творчих бар'єрів. Метою вивчення другого модуля є відпрацювання набутих теоретичних знань у практичній діяльності під час розробки дизайнів. Установлено, що здобувачі освіти розглядають поняття дивергентного, конвергентного мислення, вивчають особливості процесу аргументації і підтвердження думки. Також під час вивчення навчальної дисципліни майбутні дизайнери вчаться визначати зовнішні і внутрішні бар'єри, перешкоди креативного мислення.

Варто зазначити, що зміст навчальної дисципліни «Креативне мислення» передбачає формування у здобувачів освіти і практичних навичок креативного мислення. Вони формуються через застосування спеціальних методик і технологій, зокрема «20 ідей за 20 хвилин», «Швидка композиція», «Смілива спроба» та інші.

Установлено, що під час навчання майбутні дизайнери оволодівають знаннями того як вирішувати творчі проблеми, імпровізувати, переінтерпретовувати і переглядати проєкти, що відіграє важливу роль у загальній творчості та креативному мисленні.

Розподіл годин за модулями, темами та видами освітньої діяльності доцільно розглянути за допомогою таблиці (табл. 1).

У ході наукового пошуку з'ясовано, що оцінювання результатів навчання за навчальною дисципліною «Креативне мислення» здійснюється за допомогою проектної практики у поєднанні з продуктивністю, оцінкою виробничих результатів наприкінці курсу, уніфікованого часу виробництва та єдиних стандартів оцінювання Чанчунського коледжу архітектури і будівництва.

Таблиця 1

Зміст навчальної дисципліни «Креативне мислення»

(视觉传达专业教学大纲, 2016).

Модуль 1						
Тема	Назва	Загальна кількість годин	Розподіл годин за видами освітньої діяльності			
			Теоретичні заняття	Практичні заняття	Робота з мультимедіа	Робота з приладами
1	Процес креативного створення реклами	4	4			
2	Формування ідеї, створення проривів	8	8			
3	Творчий інструментарій	4	4			
4	Процес реалізації креативних ідей	12	4		8	
Разом		28	20		8	
Модуль 2						
Тема	Назва	Загальна кількість годин	Розподіл годин за видами освітньої діяльності			
			Теоретичні заняття	Практичні заняття	Робота з мультимедіа	Робота з приладами
1	Креативне мислення та дизайн плакатів	10			10	
2	Креативне мислення та дизайн логотипів	8			8	
3	Креативне мислення та дизайн пакування	10			10	
Разом		28			28	
Усього за двома модулями		56	20		36	

Викладання курсу «Креативне мислення» в основному базується на практичному викладанні, доповненому теоретичними заняттями. Установлено,

що перед виконанням практичних завдань здобувачі вивчають теоретичні питання під час лекційних занять. Зазначимо, що теоретична підготовка підкріплюється різними засобами наочності, зокрема, візуалізація через демонстрацію слайдів, відеокліпів тощо. Разом з тим варто наголосити на тому, що оволодіння курсом креативного мислення передбачає виконання самостійних завдань як під час аудиторної роботи здобувачів, так і під час виконання домашніх завдань, зміст та складність самостійних завдань відповідають прогресу кожного здобувача та мають на меті підвищення інтенсивності навчання і забезпечення його високої якості.

Обговорення. Проведене дослідження підтверджує висновки науковців О. Боровець, Т. Яковишиної, Н. Вовчастої, О. Байрамової, Г. Чорної щодо доцільності визначення умов, шляхів, методів і засобів формування креативного мислення у здобувачів освіти різних рівнів, що є запорукою їхнього самовизначення та самовираження у освітній та професійній діяльності. Наше дослідження розширило наукові доробки С. Терещенко і В. Ворожбіт-Горбатюк через пошук розв'язання проблеми розвитку креативності на заняттях з творчих дисциплін не лише вчителів і підлітків, а й молоді, що навчається у системі фахової передвищої освіти, зокрема, у фахових коледжах.

Висновки. Отже впровадження навчальної дисципліни «Креативне мислення» до програми підготовки майбутніх дизайнерів у системі фахової передвищої освіти КНР забезпечує оволодіння здобувачами умінь і навичок розв'язувати нестандартні професійні завдання, покращує якість їхньої творчої діяльності. Разом із тим під час вивчення зазначеної навчальної дисципліни майбутні дизайнери навчаються використовувати потенціал своєї креативності для реалізації інноваційного дизайну. Зміст навчальної дисципліни передбачає вивчення теоретичних питань розвитку навичок критичного мислення, а також їх відпрацювання під час занять з мультимедіа технологіями.

Серед напрямів подальших наукових розвідок варто назвати такі: вивчення методик формування креативного мислення у здобувачів фахових коледжів КНР, аналіз форм і засобів розвитку креативності у майбутніх дизайнерів, з'ясування умов формування креативності у майбутніх дизайнерів.

ЛІТЕРАТУРА:

- Bowen S., Durrant A., Nissen B., Bowers J., Wright Peter. The value of designers' creative practice within complex collaborations. *Design Studies*, 2016. 46. 10.1016/j.destud.2016.06.001.
- Pang W., Plucker J. Recent Transformations in China's Economic, Social, and Education Policies for Promoting Innovation and Creativity. *The Journal of Creative Behavior*, 2012. Vol. 46, No. 4, 247-273. doi: 10.1002/jocb.17
- Policy Brief: Enhancing youth employability: The importance of core work skills. URL :http://www.ilo.org/skills/pubs/WCMS_234467/lang--en/index.htm

- Боровець О.В., Яковищина Т.В. Умови формування креативності у здобувачів вищої освіти. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. 2021 р., № 76, Т. 1. С. 79–83.
- Вовчата Н., Байрамова О., Чорна Г. Розвиток навичок креативного мислення у здобувачів вищої освіти. Український педагогічний журнал. 2022. № 1. С. 87–97.
- Ворожбіт-Горбатюк В. Когнітивний компонент інноваційної педагогічної діяльності вчителя. Молодь і ринок №9/195. 2021. С.6-11. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2021.243883>
- Бойчук Ю.Д., Боярська-Хоменко А.В. Формування цифрової компетентності майбутніх учителів: досвід Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди. Дидактика : науковий журнал ; голов. ред. С. В. Грищенко. Чернігів : Десна Поліграф, 2021. Вип 1. С.7-13. DOI: 10.5281/zenodo.5547047
- Терещенко С.В. Розвиток креативності підлітків на інтегрованих уроках музики. Дис. ... канд. пед. наук. зі спец. 13.00.02 – теорія та методика музичного навчання. К., 2018. 254 с.
- 吴楠. 设计中的创造性思维！你造吗？ 2018. URL : https://www.sohu.com/a/227466157_335612
- 视觉传达专业教学大纲. 培训部. 2016. 254 页
- 论设计师的创造性思维. 2021. URL : <https://zhuanlan.zhihu.com/p/426010194>
- 长春建筑学院. 2022. URL : <http://www.jladi.com/mainm.htm>

REFERENCES:

- Policy Brief: Enhancing youth employability: The importance of core work skills. (2013). URL : http://www.ilo.org/skills/pubs/WCMS_234467/lang--en/index.htm
- Pang, W., Plucker, J. (2012). Recent Transformations in China's Economic, Social, and Education Policies for Promoting Innovation and Creativity. *The Journal of Creative Behavior*. Vol. 46, No. 4, 247-273. doi: 10.1002/jocb.17
- Borovets, O.V., Yakovyshchyna, T.V. (2021). Umovy formuvannia kreatyvnosti u zdobuvachiv vyshchoi osvity [Conditions for the formation of creativity in applicants for higher education]. *Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh*. 2021 r., № 76, Т. 1. С. 79–83. (in Ukrainian)
- Vovchasta, N., Bairamova, O., Chorna, H. (2022). Rozvytok navychok kreatyvnoho myslennia u zdobuvachiv vyshchoi osvity [Development of creative thinking skills in applicants for higher education]. *Ukrainskyi pedahohichnyi zhurnal*. № 1. С. 87–97. (in Ukrainian)
- Vorozhbit-Horbatiuk V. (2021). Kohnityvnyi komponent innovatsiinoi pedahohichnoi diialnosti vchytelia [Cognitive component of innovative pedagogical activity of a teacher]. *Molod i rynok* №9/195. С.6-11. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2021.243883>
- Boichuk, Yu.D., Boiarska-Khomenko, A.V. (2021) Formuvannia tsyfrovoi kompetentnosti maibutnikh uchyteliv: dosvid Kharkivskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni H. S. Skovorody [Formation of digital competence of future teachers: the experience of H. S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University]. *Dydaktyka : naukovyi zhurnal*. Chernihiv : Desna Polihraf. Vyp 1. С.7-13. DOI: 10.5281/zenodo.5547047
- Tereshchenko, S.V. (2018). Rozvytok kreatyvnosti pidlitkiv na intehrovanykh urokakh muzyky [Development of creativity of teenagers in integrated music lessons]. *Dys. ... kand.ped.nauk. zi spets. 13.00.02 – teoriia ta metodyka muzychnoho navchannia*. Kyiv. 254 s. (in Ukrainian)
- 视觉传达专业教学大纲. (2016). 培训部. 254 页 (in Chinese)
- 论设计师的创造性思维. (2021). URL : <https://zhuanlan.zhihu.com/p/426010194> (in Chinese)

长春建筑学院. (2022). URL : <http://www.jladi.com/mainm.htm> (in Chinese)

吴楠. 设计中的创造性思维！你造吗？ (2018). URL : https://www.sohu.com/a/227466157_335612 (in Chinese)

Bowen, S., Durrant, A., Nissen, B., Bowers, J., Wright, Peter. (2016). The value of designers' creative practice within complex collaborations. *Design Studies*. 46. 10.1016/j.destud.2016.06.001.

Інформація про автора:

Чжао Цянь: ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8804-1955>, здобувачка кафедри освітології та інноваційної педагогіки, Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди, вул. Валентинівська, 2, м. Харків, Україна 61166

e-mail: 602214253@qq.com

Information about the author:

Zhao Qian: <https://orcid.org/0000-0001-8804-1955>, PhD student at the Department of Educology and Innovative Pedagogy, H. S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University, Valentynivska street, 2, Kharkiv, Ukraine 61166

e-mail: 602214253@qq.com

Цитуйте цю статтю як: Чжао Цянь Програма формування креативного мислення у процесі фахової підготовки майбутніх дизайнерів у КНР. *Теорія та методика навчання та виховання*. 2022. № 52. С. 162–170

DOI: <https://doi.org/10.34142/23128046.2022.52.15>

Дата надходження статті до редакції: 18.04.2022

Стаття прийнята до друку: 03.05.2022